

Nederlands en leren leren

Matrix

1. Nederlands

1.1. Leeswijzer

- De voorliggende matrix is ontwikkeld voor vijf vaardigheden: lezen, luisteren, schrijven, spreken en mondelinge interactie.
- De matrix wordt van links naar rechts gelezen.
- De matrix is als volgt opgebouwd: per vaardigheid taaltaken met niveaus van tekstkenmerken, strategieën en taaltechnische vaardigheden.
- In de horizontale as van de matrix worden drie **niveaus** met een opklimmende moeilijkheidsgraad onderscheiden. Deze niveaus worden gevormd door de tekstkenmerken. Om het niveau van 'een tekst' te bepalen, wordt uitgegaan van een globale weging: het geheel van de tekstkenmerken geldt als indicator.
- De **tekstkenmerken** zijn onderverdeeld in een aantal rubrieken naargelang de vaardigheid. 'Onderwerp', 'taalgebruikssituatie', 'structuur, samenhang, lengte en informatiedichtheid' en 'woordenschat en taalvariëteit' zijn gemeenschappelijk voor de vijf vaardigheden. Voor luisteren, spreken en mondelinge interactie wordt ook de categorie 'verstaanbaarheid' opgenomen, voor lezen en schrijven de categorie 'uiterlijke tekstkenmerken'. De bepaling van de tekstkenmerken per niveau vertoont een grote parallelle over de vaardigheden heen, maar de specifieke invulling hangt samen met de eigenheid van de vaardigheid.
- De basiscompetenties in de vorm van een **taaltaak** worden bij de receptieve vaardigheden lezen en luisteren geordend volgens thema's die in de eerste kolom van de verticale as van de matrix staan opgelijst. Deze thema's zijn geen basiscompetenties, maar inhoudelijke kapstukken waaraan de basiscompetenties worden opgehangen. Bij de productieve vaardigheden schrijven en spreken en bij mondelinge interactie worden de basiscompetenties volgens teksttypes geordend. De taaltaak vormt samen met de tekstkenmerken één basiscompetentie. Ze zijn niet afzonderlijk selecteerbaar. Iedere taaltaak kan wel aan elk niveau van tekstkenmerken worden gekoppeld.
- De **taalstrategieën** gelden per vaardigheid als één basiscompetentie. Een cursist moet ze kunnen toepassen in functie van een bepaalde taaltaak met de daarbij horende tekstkenmerken. De taalstrategieën moeten naargelang van de taaltaak geselecteerd worden.
- Onder **taaltechnische vaardigheden** worden ondersteunende kennis en vaardigheden opgenomen die een cursist moet kennen en kunnen gebruiken in functie van een bepaalde taaltaak, met de daarbij horende tekstkenmerken. De taaltechnische vaardigheden gelden per vaardigheid als één basiscompetentie. Ze moeten naargelang van de taaltaak geselecteerd worden.
- De basiscompetenties zijn in de matrix in een logische volgorde opgenomen. Aangezien het een matrix betreft, worden de basiscompetenties niet in die volgorde aangeboden. Ze worden geselecteerd naargelang van de noden van de cursist.
- De basiscompetenties 'Nederlands' moeten bereikt worden.

1.2. Lezen

TEKSTKENMERKEN	NIVEAU A	NIVEAU B	NIVEAU C
Onderwerp			
- Mate van vertrouwdheid	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature of het toelatingsexamen. Ze kunnen zowel vertrouwd als geheel nieuw zijn voor de leerder.		
- Perspectiefneming	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden en worden meestal gesitueerd.	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden, maar abstrahering komt voor. Theorie wordt gebruikt als onderbouwing van de praktijk.	Er wordt een beschouwend perspectief ingenomen met bredere theoretische kadering.
- Aard van de kennisdomeinen	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes. De theoretische koppeling is relatief beperkt. Toepassen van motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes die aan abstracte begrippen en begrippenkaders kunnen gekoppeld worden. Toepassen van geïntegreerde motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes en op abstracte begrippen en begrippenkaders (taxonomieën). Toepassen van meer complexe en specialistische motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.
Taalgebruikssituatie			
- Ruis	Ruis is mogelijk.		
- Aard van de bronteksten of opdrachtsomschrijvingen	De bronteksten of opdrachtsomschrijvingen zijn authentiek – ook voor wat betreft uiterlijke tekstkenmerken. Non-verbaal gedrag, beeldmateriaal en een tekst in kernwoorden kunnen daar deel van uitmaken.		
- Ondersteuning	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met beperkt initiatief van de leerder.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd. De leerder neemt hierbij tot op zekere hoogte zelf initiatief.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met een grote mate van initiatief van de leerder.

Structuur, samenhang, lengte en informatiedichtheid			
- Lengte en informatiedichtheid	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. Er worden niet te veel gegevens in kort bestek aangeboden. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. Er zijn geen beperkingen qua lengte van de teksten. De informatiedichtheid is gemiddeld tot soms hoog. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. Er zijn geen beperkingen qua lengte van de teksten. De informatiedichtheid kan hoog zijn. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.
- Structuur en samenhang	De teksten hebben een heldere en expliciete structuur. De tekststructuur wordt aangegeven met frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen zijn relatief eenvoudig en worden duidelijk aangegeven.	De teksten hebben een heldere structuur. De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen in de tekst zijn soms moeilijk, maar worden dan duidelijk aangegeven.	De teksten hebben een heldere structuur. De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden. Moeilijke verbanden en denkstappen worden duidelijk aangegeven. Evidente verbanden en denkstappen kunnen impliciet zijn.
- Zinsstructuur	De tekst is overwegend opgebouwd uit eenvoudig samengestelde zinnen.	Ook meervoudig samengestelde zinnen komen voor.	Complex samengestelde zinnen komen voor.
Woordenschat en taalvariëteit			
- Taalvariëteit en register	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal

- Woordenschat	Concrete en af en toe ook abstracte woorden komen voor.	Concrete en in toenemende mate ook abstracte woorden komen voor.	Concreet en abstract taalgebruik komt voor. In toenemende mate wetenschappelijk taalgebruik.
Uiterlijke tekstkenmerken	De vormgeving is aangepast aan de conventies van het teksttype.		

TAALTAAK (Drager: digitaal en niet-digitaal)	
THEMA	In teksten met bovenstaande tekstkenmerken:
De hoofdgedachte en de gedachtegang	BC LM 001 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in studieteksten
	BC LM 002 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in journalistieke teksten
	BC LM 003 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 004 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in correspondentie
	BC LM 005 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in aankondigingen en voorlichtingsmateriaal
	BC LM 006 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in contracten
	BC LM 007 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in instructies
	BC LM 008 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in examenvragen
	BC LM 009 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in vacatures
Hoofd-, bijzaken en details	BC LM 010 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in studieteksten
	BC LM 011 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in journalistieke teksten
	BC LM 012 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 013 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in aankondigingen en voorlichtingsmateriaal

	BC LM 014 - onderscheidt hoofd- , bijzaken en details in contracten
	BC LM 015 - onderscheidt hoofd- , bijzaken en details in instructies
	BC LM 016 - onderscheidt hoofd- , bijzaken en details in examenvragen
	BC LM 017 - onderscheidt hoofd- , bijzaken en details in vacatures
Het zoeken van informatie	BC LM 018 - zoekt informatie in studieteksten
	BC LM 019 - zoekt informatie in journalistieke teksten
	BC LM 020 - zoekt informatie in populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 021 - zoekt informatie in naslagwerken
	BC LM 022 - zoekt informatie in correspondentie
	BC LM 023 - zoekt informatie in aankondigingen en voorlichtingsmateriaal
	BC LM 024 - zoekt informatie in formulieren
	BC LM 025 - zoekt informatie in contracten
	BC LM 026 - zoekt informatie in instructies
	BC LM 027 - zoekt informatie in grafische voorstellingen
	BC LM 028 - zoekt informatie in examenvragen
	BC LM 029 - zoekt informatie in vacatures
Het ordenen van informatie	BC LM 030 - ordent informatie uit studieteksten
	BC LM 031 - ordent informatie uit journalistieke teksten
	BC LM 032 - ordent informatie uit populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 033 - ordent informatie uit aankondigingen en voorlichtingsmateriaal
	BC LM 034 - ordent informatie uit contracten

	BC LM 035 - ordent informatie uit instructies
	BC LM 036 - ordent informatie uit examenvragen
	BC LM 037 - ordent informatie uit vacatures
Het vergelijken van informatie met eigen kennis en met andere informatie	BC LM 038 - vergelijkt informatie uit studieteksten met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 039 - vergelijkt informatie uit journalistieke teksten met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 040 - vergelijkt informatie uit populairwetenschappelijke teksten met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 041 - vergelijkt informatie uit naslagwerken met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 042 - vergelijkt informatie uit correspondentie met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 043 - vergelijkt informatie uit aankondigingen en voorlichtingsmateriaal met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 044 - vergelijkt informatie uit formulieren met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 045 - vergelijkt informatie uit contracten met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 046 - vergelijkt informatie uit instructies met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 047 - vergelijkt informatie uit grafische voorstellingen met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 048 - vergelijkt informatie uit examenvragen met eigen kennis en met andere informatie
Het beoordelen van informatie op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie	BC LM 049 - vergelijkt informatie uit vacatures met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 050 - beoordeelt informatie uit studieteksten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 051 - beoordeelt informatie uit journalistieke teksten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 052 - beoordeelt informatie uit populairwetenschappelijke teksten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 053 - beoordeelt informatie uit naslagwerken op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie

	BC LM 054 - beoordeelt informatie uit correspondentie op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 055 - beoordeelt informatie uit aankondigingen en voorlichtingsmateriaal op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 056 - beoordeelt informatie uit formulieren op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 057 - beoordeelt informatie uit contracten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 058 - beoordeelt informatie uit instructies op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 059 - beoordeelt informatie uit grafische voorstellingen op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 060 - beoordeelt informatie uit vacatures op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
Het trekken van een conclusie	BC LM 061 - trekt een conclusie uit studieteksten
	BC LM 062 - trekt een conclusie uit journalistieke teksten
	BC LM 063 - trekt een conclusie uit populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 064 - trekt een conclusie uit correspondentie
	BC LM 065 - trekt een conclusie uit grafische voorstellingen

STRATEGIEEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 066

- oriënteert zich op aspecten van de leestaak: doel, teksttype en eigen kennis
- stemt zijn manier van lezen af op het leesdoel
- vormt of stelt hypothesen bij over de inhoud en bedoeling van de tekst
- blijft zich concentreren ondanks het feit dat hij niet alles begrijpt
- maakt gebruik van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst
- raadpleegt digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden
- leidt de vermoedelijke betekenis van transparante woorden af

- leidt de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en uitdrukkingen uit de context af
- duidt relevante informatie aan
- monitort het voorlopige resultaat monitoren en stelt het bij indien nodig
- beoordeelt het resultaat in het licht van het leesdoel

TAALTECHNISCHE VAARDIGHEDEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 067

- houdt rekening met het medium en de aard van het contact zoals face to face, telefonisch, papier, beeldscherm
- onderscheidt tekstsoorten zoals informatief, persuasief, prescriptief en teksttypes
- onderscheidt doelen zoals oriënterend, globaal, extensief, intensief, zoekend, studerend lezen en houdt er rekening mee
- herkent registers en schat ze in
- herkent conventies van teksttypes en schat ze in
- herkent conventionele ordeningspatronen van teksttypes en schat ze in
- herkent verbanden tussen tekstdelen zoals paragraaf-alinea, inleiding-midden-slot en begrijpt ze
- herkent structuuraanduiders zoals verbindingswoorden, signaalwoorden, verwijswaarden en schat ze in
- herkent de betekenisrelaties middel-doel, oorzaak-gevolg, voor- en nadelen, opsomming, algemene uitspraak-concreet geval, tegenstelling, voorwaarde en begrijpt ze
- herkent feit en mening en schat ze in
- herkent stelling, standpunt, argument, tegenargument en conclusie en begrijpt ze
- herkent drogredenen en deugdelijke argumenten, overtuigingskracht en manipulatie en houdt er rekening mee
- herkent aspecten van modaliteit zoals wensen, gevoelens, veronderstelling, zekerheid, twijfel en schat ze in
- herkent zinsstructuren en schat ze in
- herkent elementen van lay-out zoals titel, hoofdstukken, paragrafen, witregels, marges, kopjes, illustraties en schat ze in
- herkent interpunctie en schat ze in
- herkent relevante academische taal (woorden, formuleringswijzen) en vaktaal en begrijpt ze
- herkent figuurlijk taalgebruik en idiomatische uitdrukkingen en schat ze in

1.3. Luisteren

TEKSTKENMERKEN	NIVEAU A	NIVEAU B	NIVEAU C
Onderwerp			
- Mate van vertrouwdheid	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature of het toelatingsexamen. Ze kunnen zowel vertrouwd als geheel nieuw zijn voor de leerder.		
- Perspectiefneming	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden en worden meestal gesitueerd.	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden, maar abstrahering komt voor. Theorie wordt gebruikt als onderbouwing van de praktijk.	Er wordt een beschouwend perspectief ingenomen met bredere theoretische kadering.
- Aard van de kennisdomeinen	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes. De theoretische koppeling is relatief beperkt. Toepassen van motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes die aan abstracte begrippen en begrippenkaders kunnen gekoppeld worden. Toepassen van geïntegreerde motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes en op abstracte begrippen en begrippenkaders (taxonomieën). Toepassen van meer complexe en specialistische motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.
Taalgebruikssituatie			
- Mate van ruis	Ruis is mogelijk.		
- Aard van de brontekst	De bronteksten of opdrachtsomschrijvingen zijn authentiek – ook voor wat betreft uiterlijke tekstkenmerken. Non-verbaal gedrag, beeldmateriaal en een tekst in kernwoorden kunnen daar deel van uitmaken.		
- Ondersteuning	De taaltaken worden binnen de	De taaltaken worden binnen de	De taaltaken worden binnen de

	geboden context zelfstandig uitgevoerd, met beperkt initiatief van de leerder.	geboden context zelfstandig uitgevoerd. De leerder neemt hierbij tot op zekere hoogte zelf initiatief.	geboden context zelfstandig uitgevoerd, met een grote mate van initiatief van de leerder.
Structuur, samenhang, lengte en informatiedichtheid			
- Lengte en informatiedichtheid	<p>Teksten langer dan 15 -20 minuten kunnen, mits enige interactie mogelijk is.</p> <p>Er worden niet te veel gegevens in kort bestek aangeboden.</p> <p>Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.</p>	<p>Teksten van 30 minuten komen voor, ook als er geen interactie mogelijk is.</p> <p>De informatiedichtheid is gemiddeld tot soms hoog.</p> <p>Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.</p>	<p>Teksten van 30 minuten komen voor, ook als er geen interactie mogelijk is.</p> <p>De informatiedichtheid kan hoog zijn.</p> <p>Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.</p>
- Structuur en samenhang	<p>De teksten hebben een heldere en expliciete structuur.</p> <p>De tekststructuur wordt aangegeven met frequente signaal- en verbindingswoorden.</p> <p>De verbanden en denkstappen zijn relatief eenvoudig en worden duidelijk aangegeven.</p>	<p>De teksten hebben een heldere structuur.</p> <p>De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden.</p> <p>De verbanden en denkstappen in de tekst zijn soms moeilijk, maar worden dan duidelijk aangegeven.</p>	<p>De teksten hebben een heldere structuur.</p> <p>De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden.</p> <p>Moeilijke verbanden en denkstappen worden duidelijk aangegeven.</p> <p>Evidente verbanden en denkstappen kunnen impliciet zijn.</p>
- Zinsstructuur	De tekst is overwegend opgebouwd uit eenvoudig samengestelde zinnen.	Ook meervoudig samengestelde zinnen komen voor.	

Woordenschat en taalvariëteit			
- Taalvariëteit en register	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal
- Woordenschat	Concrete en af en toe ook abstracte woorden komen voor.	Concrete en in toenemende mate ook abstracte woorden komen voor.	Concreet en abstract taalgebruik komt voor. In toenemende mate wetenschappelijk taalgebruik.
Verstaanbaarheid			
- Tempo en vlotheid	Er wordt in een normaal tempo gesproken.	Er wordt overwegend in een normaal tempo gesproken, maar een hoog tempo is af en toe mogelijk.	Het spreektempo ligt regelmatig hoog.
- Uitspraak en accent	De uitspraak is voldoende duidelijk. Uitspraak en accent staan de verstaanbaarheid niet in de weg.		
- Articulatie en intonatie	Duidelijke articulatie en intonatie		

TAALTAAK (Drager: digitaal en niet-digitaal, met beeld en zonder)	
THEMA	In teksten met bovenstaande tekstkenmerken:
De hoofdgedachte en de gedachtegang	BC LM 068 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in mondeling aangeboden studieteksten
	BC LM 069 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in mondeling aangeboden journalistieke teksten
	BC LM 070 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 071 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in aankondigingen en voorlichtingsmateriaal

	BC LM 072 - achterhaalt de hoofdgedachte en volgt de gedachtegang in instructies
Hoofd-, bijzaken en details	BC LM 073 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in mondeling aangeboden studieteksten
	BC LM 074 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in mondeling aangeboden journalistieke teksten
	BC LM 075 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 076 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in aankondigingen en voorlichtingsmateriaal
	BC LM 077 - onderscheidt hoofd-, bijzaken en details in instructies
Het zoeken van informatie	BC LM 078 - zoekt informatie in mondeling aangeboden studieteksten
	BC LM 079 - zoekt informatie in mondeling aangeboden journalistieke teksten
	BC LM 080 - zoekt informatie in mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 081 - zoekt informatie in aankondigingen en voorlichtingsmateriaal
	BC LM 082 - zoekt informatie in instructies
Het ordenen van informatie	BC LM 083 - ordent informatie uit mondeling aangeboden studieteksten
	BC LM 084 - ordent informatie uit mondeling aangeboden journalistieke teksten
	BC LM 085 - ordent informatie uit mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten
	BC LM 086 - ordent informatie uit aankondigingen en voorlichtingsmateriaal
	BC LM 087 - ordent informatie uit instructies
Het vergelijken van informatie met eigen kennis en met andere informatie	BC LM 088 - vergelijkt informatie uit mondeling aangeboden studieteksten met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 089 - vergelijkt informatie uit mondeling aangeboden journalistieke teksten met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 090 - vergelijkt informatie uit mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten met eigen kennis en met andere informatie

	BC LM 091 - vergelijkt informatie uit aankondigingen en voorlichtingsmateriaal met eigen kennis en met andere informatie
	BC LM 092 - vergelijkt informatie uit instructies met eigen kennis en met andere informatie
Het beoordelen van informatie op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie	BC LM 093 - beoordeelt informatie uit mondeling aangeboden studieteksten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 094 - beoordeelt informatie uit mondeling aangeboden journalistieke teksten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 095 - beoordeelt informatie uit mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 096 - beoordeelt informatie uit aankondigingen en voorlichtingsmateriaal op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
	BC LM 097 - beoordeelt informatie uit instructies op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie
Het trekken van een conclusie	BC LM 098 - trekt een conclusie uit mondeling aangeboden studieteksten
	BC LM 099 - trekt een conclusie uit mondeling aangeboden journalistieke teksten
	BC LM 100 - trekt een conclusie uit mondeling aangeboden populairwetenschappelijke teksten

STRATEGIEËN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 101

- oriënteert zich op aspecten van de luistertaak: doel, teksttype en eigen kennis
- stemt zijn manier van luisteren af op het luisterdoel
- vormt hypothesen over de inhoud en bedoeling van de tekst of stelt ze bij
- blijft zich concentreren ondanks het feit dat hij niet alles begrijpt
- zegt dat hij iets niet begrijpt en vraagt wat iets betekent

- maakt gebruik van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst
- vraagt om langzamer te spreken, iets te herhalen
- leidt de vermoedelijke betekenis van transparante woorden af
- leidt de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en uitdrukkingen uit de context af
- noteert relevante informatie in kernwoorden
- monitort het voorlopige resultaat en stelt het bij indien nodig
- beoordeelt het resultaat in het licht van het luisterdoel

TAALTECHNISCHE VAARDIGHEDEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 102

- houdt rekening met het medium en de aard van het contact zoals face to face, telefonisch, papier, beeldscherm
- onderscheidt tekstsoorten zoals informatief, persuasief, prescriptief en teksttypes
- onderscheidt doelen zoals oriënterend, globaal, extensief, intensief, zoekend, studerend luisteren en houdt er rekening mee
- herkent registers en schat ze in
- herkent conventies van teksttypes en schat ze in
- herkent conventionele ordeningspatronen van teksttypes en schat ze in
- herkent verbanden tussen tekstdelen zoals inleiding-midden-slot en begrijpt ze
- herkent structuuraanduiders zoals verbindingswoorden, signaalwoorden, verwijswaarden en schat ze in
- herkent de betekenisrelaties middel-doel, oorzaak-gevolg, voor- en nadelen, opsomming, algemene uitspraak- concreet geval, tegenstelling, voorwaarde en begrijpt ze
- herkent feit en mening en schat ze in
- herkent stelling, standpunt, argument, tegenargument en conclusie en begrijpt ze
- herkent drogredenen en deugdelijke argumenten, overtuigingskracht en manipulatie en schat ze in
- herkent aspecten van modaliteit zoals wensen, gevoelens, veronderstelling, zekerheid, twijfel en schat ze in
- herkent zinsstructuren en schat ze in
- herkent intonatie, klemtoon, spreekpauzes en spreektempo en schat ze in
- herkent non-verbaal gedrag en schat ze in

- herkent relevante academische taal (woorden, formuleringswijzen) en vaktaal en begrijpt ze
- herkent figuurlijk taalgebruik en idiomatische uitdrukkingen en schat ze in

1.4. Mondelinge interactie

TEKSTKENMERKEN	NIVEAU A	NIVEAU B	NIVEAU C
Onderwerp			
- Mate van vertrouwdheid	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De leerder is voldoende bekend met het onderwerp.	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De leerder is in zekere mate vertrouwd met het onderwerp en voegt nieuwe informatie toe.	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De onderwerpen kunnen vrij nieuw zijn.
- Perspectiefneming	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden en worden meestal gesitueerd.	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden, maar abstrahering komt voor. Theorie wordt gebruikt als onderbouwing van de praktijk.	Er wordt een beschouwend perspectief ingenomen met bredere theoretische kadering.
- Aard van de kennisdomeinen	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes. De theoretische koppeling is relatief beperkt. Toepassen van motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes die aan abstracte begrippen en begrippenkaders kunnen gekoppeld worden. Toepassen van geïntegreerde motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes en op abstracte begrippen en begrippenkaders (taxonomieën). Toepassen van meer complexe en specialistische motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.

Taalgebruikssituatie			
- Mate van ruis	Ruis is mogelijk.		
- Aard van de brontekst	De bronteksten of opdrachtsomschrijvingen zijn authentiek – ook voor wat betreft uiterlijke tekstkenmerken. Non-verbaal gedrag, beeldmateriaal en een tekst in kernwoorden kunnen daar deel van uitmaken.		
- Ondersteuning	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met beperkt initiatief van de leerder.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd. De leerder neemt hierbij tot op zekere hoogte zelf initiatief.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met een grote mate van initiatief van de leerder.
Structuur, samenhang, lengte en informatiedichtheid			
- Lengte en informatiedichtheid	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist . Er worden niet te veel gegevens in één keer aangeboden. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist . De informatiedichtheid is gemiddeld tot soms hoog. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist . De informatiedichtheid kan hoog zijn. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.
- Structuur en samenhang	De teksten vertonen een zekere samenhang met aandacht voor hoofd- en bijzaken. De tekststructuur wordt aangegeven met frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen in de tekst zijn relatief eenvoudig en worden meestal duidelijk aangegeven.	De teksten vertonen een heldere samenhang met aandacht voor hoofd- en bijzaken. De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen in de tekst zijn soms vrij complex, maar worden dan duidelijk aangegeven.	De teksten vertonen een heldere samenhang. De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen kunnen complex zijn, maar worden dan duidelijk aangegeven.

			Evidente verbanden en denkstappen kunnen impliciet zijn.
- Zinsstructuur	De tekst is overwegend opgebouwd uit eenvoudig samengestelde zinnen. Aarzelingen en fouten in de zinsbouw komen voor.	Ook meervoudig samengestelde zinnen komen voor. Niet-stelselmatige fouten in de zinsstructuur kunnen voorkomen.	Meervoudig samengestelde en complexe zinnen komen voor. Niet-stelselmatige fouten in de zinsstructuur kunnen voorkomen, maar worden verbeterd.
Woordenschat en taalvariëteit			
- Taalvariëteit en register	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal
- Woordenschat	De deelnemer beschikt over voldoende woorden om de communicatiepartner te begrijpen en zich adequaat uit te drukken over zaken uit het dagelijkse leven en het vakgebied. Variatie in het woordgebruik is eerder beperkt. Concrete en af en toe ook abstracte woorden komen voor.	De deelnemer beschikt over een ruime woordenschat om de communicatiepartner te begrijpen en zich adequaat uit te drukken over algemene onderwerpen en het vakgebied. Er is variatie in het woordgebruik. Concrete en in toenemende mate ook abstracte woorden komen voor.	De deelnemer beschikt over een ruime woordenschat om de communicatiepartner te begrijpen en zich adequaat uit te drukken over het vakgebied en andere onderwerpen. Er is variatie in het woordgebruik. Concreet en abstract taalgebruik komt voor. Er is in toenemende mate wetenschappelijk taalgebruik.
Verstaanbaarheid			
- Tempo en vlotheid	Er wordt in een normaal tempo gesproken, maar bij de deelnemer kunnen spreekpauzes voorkomen. Er wordt rustig gesproken.	Er wordt overwegend in een normaal tempo gesproken, maar een hoger tempo komt voor. Er wordt overwegend vlot en vloeiend gesproken.	Het spreektempo ligt regelmatig hoog. Er wordt vlot en vloeiend gesproken.

- Uitspraak en accent	De uitspraak is voldoende duidelijk. Uitspraak en accent staan de verstaanbaarheid niet in de weg.
- Articulatie en intonatie	Duidelijke articulatie en intonatie

TAALTAAK (Dragers: digitaal en niet-digitaal)	
TEKSTTYPE	In teksten met bovenstaande tekstkenmerken:
Een discussie	BC LM 103 - neemt verschillende rollen op zich in een discussie
	BC LM 104 - volgt de gedachtegang in een discussie
	BC LM 105 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een discussie
	BC LM 106 - stelt vragen en beantwoordt ze in een discussie
	BC LM 107 - levert een bijdrage en reageert op die van de communicatiepartner in een discussie
	BC LM 108 - drukt gevoelens en persoonlijke ervaringen uit en reageert op die van de communicatiepartner in een discussie
	BC LM 109 - verdedigt een eigen mening en streeft consensus na in een discussie
	BC LM 110 - beoordeelt informatie in een discussie op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie en reageert erop
	BC LM 111 - trekt een conclusie in een discussie en formuleert ze
Een werkvergadering	BC LM 112 - neemt verschillende rollen op zich in een werkvergadering
	BC LM 113 - volgt de gedachtegang in een werkvergadering
	BC LM 114 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een werkvergadering

	BC LM 115 - stelt en beantwoordt vragen in een werkvergadering
	BC LM 116 - levert een bijdrage en reageert op die van de communicatiepartner in een werkvergadering
	BC LM 117 - drukt gevoelens en persoonlijke ervaringen uit en reageert op die van de communicatiepartner in een werkvergadering
	BC LM 118 - verdedigt een eigen mening en streeft consensus na in een werkvergadering
	BC LM 119 - beoordeelt informatie in een werkvergadering op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie en reageert erop
	BC LM 120 - trekt een conclusie in een werkvergadering en formuleert ze
Een onderwijsleergesprek	BC LM 121 - volgt de gedachtegang in een onderwijsleergesprek
	BC LM 122 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een onderwijsleergesprek
	BC LM 123 - stelt en beantwoordt vragen in een onderwijsleergesprek
	BC LM 124 - levert een bijdrage en reageert op die van de communicatiepartner in een onderwijsleergesprek
	BC LM 125 - drukt gevoelens en persoonlijke ervaringen uit en reageert op die van de communicatiepartner in een onderwijsleergesprek
	BC LM 126 - beoordeelt informatie in een onderwijsleergesprek op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie en reageert erop
	BC LM 127 - trekt en formuleert een conclusie in een onderwijsleergesprek
Een interview	BC LM 128 - neemt de rol van gespreksleider op zich in een interview
	BC LM 129 - volgt de gedachtegang in een interview
	BC LM 130 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een interview
	BC LM 131 - stelt vragen, ook verhelderings- en bijvragen, beantwoordt er en licht de antwoorden toe in een interview
	BC LM 132 - drukt gevoelens en persoonlijke ervaringen uit en reageert op die van de communicatiepartner in een interview

	BC LM 133 - beoordeelt informatie in een interview op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie en reageert erop
	BC LM 134 - beoordeelt vragen in een interview op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie en reageert erop
	BC LM 135 - trekt een conclusie in een interview en formuleert ze
Een begeleidingsgesprek	BC LM 136 - volgt de gedachtegang in een begeleidingsgesprek
	BC LM 137 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een begeleidingsgesprek
	BC LM 138 - stelt vragen in een begeleidingsgesprek en beantwoordt er
	BC LM 139 - levert een bijdrage in een begeleidingsgesprek en reageert op die van de communicatiepartner
	BC LM 140 - drukt in een begeleidingsgesprek gevoelens en persoonlijke ervaringen uit en reageert op die van de communicatiepartner
	BC LM 141 - beoordeelt informatie in een begeleidingsgesprek op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie beoordelen en reageert erop
	BC LM 142 - beoordeelt vragen in een begeleidingsgesprek op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie beoordelen en reageert erop
	BC LM 143 - trekt een conclusie in een begeleidingsgesprek en formuleert ze
Een examen- en een beoordelingsgesprek	BC LM 144 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een examen- en een beoordelingsgesprek
	BC LM 145 - stelt vragen, ook verhelderings- en bijvragen en beantwoordt die van de communicatiepartner in een examen- en een beoordelingsgesprek
	BC LM 146 - drukt gevoelens en persoonlijke ervaringen uit in een examen- en een beoordelingsgesprek en reageert op die van de communicatiepartner
Een sollicitatiegesprek	BC LM 147 - onderscheidt hoofd- en bijzaken in een sollicitatiegesprek
	BC LM 148 - stelt in een sollicitatiegesprek vragen, ook verhelderings- en bijvragen en beantwoordt die van de communicatiepartner
	BC LM 149 - beoordeelt in een sollicitatiegesprek informatie op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie en reageert erop

	BC LM 150 - beoordeelt in een sollicitatiegesprek vragen op betrouwbaarheid, juistheid, waarde en relevantie+ en reageert erop
	BC LM 151 - drukt in een sollicitatiegesprek gevoelens en persoonlijke ervaringen uit en reageert op die van de communicatiepartner

STRATEGIEEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 152

- oriënteert zich op aspecten van de interactietaak: doel, teksttype en eigen kennis
- stemt zijn manier van luisteren af op het luisterdoel
- vormt hypothesen over de inhoud en bedoeling van de tekst of stelt ze bij
- blijft zich concentreren ondanks het feit dat hij niet alles begrijpt of even goed kan uitdrukken
- zegt dat hij iets niet begrijpt en vraagt wat iets betekent
- maakt gebruik van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst
- vraagt om langzamer te spreken, iets te herhalen
- leidt de vermoedelijke betekenis van transparante woorden af
- leidt de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden en uitdrukkingen uit de context af
- noteert relevante informatie in kernwoorden
- monitort het voorlopige resultaat en stelt het bij indien nodig
- beoordeelt het resultaat in het licht van het interactiedoel

TAALTECHNISCHE VAARDIGHEDEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 153

- houdt rekening met het medium en de aard van het contact zoals face to face, telefonisch, beeldscherm
- onderscheidt tekstsoorten zoals informatief, persuasief, prescriptief en teksttypes
- onderscheidt doelen zoals oriënterend, globaal, extensief, intensief, zoekend, studerend luisteren en houdt er rekening mee
- onderscheidt doelen zoals informeren, overtuigend, activerend spreken en houdt er rekening mee
- herkent registers, schat ze in en gebruikt ze passend en consistent
- herkent conventies van teksttypes, schat ze in en houdt er rekening mee
- herkent conventionele ordeningspatronen van teksttypes en past ze toe
- herkent verbanden tussen tekstdelen zoals inleiding-midden-slot, begrijpt ze en drukt ze uit
- herkent de betekenisrelaties middel-doel, oorzaak-gevolg, voor- en nadelen, opsomming, algemene uitspraak- concreet geval, tegenstelling, voorwaarde, begrijpt ze en drukt ze adequaat uit
- herkent structuuraanduiders zoals verbindingswoorden, signaalwoorden, verwijswaarden, schat ze in en maakt er gebruik van
- herkent feit en mening, schat ze in en drukt ze adequaat uit
- herkent stelling, standpunt, argument, tegenargument en conclusie, begrijpt ze en drukt ze adequaat uit
- herkent drogredenen en deugdelijke argumenten, overtuigingskracht en manipulatie, schat ze in, onderscheidt ze en houdt er rekening mee
- herkent aspecten van modaliteit zoals wensen, gevoelens, veronderstelling, zekerheid, twijfel, schat ze in en drukt ze adequaat uit
- herkent zinsstructuren, schat ze in en gebruikt ze passend
- herkent intonatie, klemtoon, spreekpauzes en spreektempo, schat ze in en gebruikt ze passend
- herkent non-verbaal gedrag, schat dit in en maakt er passend gebruik van
- herkent relevante academische taal en vaktaal (woorden, formuleringswijzen), begrijpt ze en maakt er gebruik van
- herkent figuurlijk taalgebruik en idiomatische uitdrukkingen, schat ze in en gebruikt ze adequaat

1.5. Schrijven

TEKSTKENMERKEN	NIVEAU A	NIVEAU B	NIVEAU C
Onderwerp			
- Mate van vertrouwdheid	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De leerder is voldoende bekend met het onderwerp.	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De leerder is in zekere mate vertrouwd met het onderwerp en voegt nieuwe informatie toe.	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De onderwerpen kunnen vrij nieuw zijn.
- Perspectiefneming	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden en worden meestal gesitueerd.	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden, maar abstrahering komt voor. Theorie wordt gebruikt als onderbouwing van de praktijk.	Er wordt een beschouwend perspectief ingenomen met bredere theoretische kadering.
- Aard van de kennisdomeinen	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes. De theoretische koppeling is relatief beperkt. Toepassen van motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes die aan abstracte begrippen en begrippenkaders kunnen gekoppeld worden. Toepassen van geïntegreerde motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes en op abstracte begrippen en begrippenkaders (taxonomieën). Toepassen van meer complexe en specialistische motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.
Taalgebruikssituatie			
- Ruis	Ruis is mogelijk.		
- Aard van de bronteksten of	De bronteksten of opdrachtsomschrijvingen zijn authentiek – ook voor wat betreft uiterlijke tekstkenmerken.		

opdrachtsomschrijvingen	Non-verbaal gedrag, beeldmateriaal en een tekst in kernwoorden kunnen daar deel van uitmaken.		
- Ondersteuning	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met beperkt initiatief van de leerder.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd. De leerder neemt hierbij tot op zekere hoogte zelf initiatief.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met een grote mate van initiatief van de leerder.
Structuur, samenhang, lengte en informatiedichtheid			
- Lengte en informatiedichtheid	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. Er worden niet te veel gegevens in kort bestek aangeboden. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. De informatiedichtheid is gemiddeld tot soms hoog. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. De informatiedichtheid in de tekst kan hoog zijn. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.
- Structuur en samenhang	De teksten hebben een heldere en expliciete structuur die in overeenstemming is met de conventies van het teksttype. De tekststructuur wordt aangegeven met frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen zijn relatief eenvoudig en worden duidelijk aangegeven.	De teksten hebben een heldere en expliciete structuur die in overeenstemming is met de conventies van het teksttype. De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen in de tekst zijn soms moeilijk, maar worden dan duidelijk aangegeven.	De teksten hebben een heldere en expliciete structuur die in overeenstemming is met de conventies van het teksttype. De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden. De verbanden en denkstappen kunnen complex zijn, maar worden dan duidelijk aangegeven.
- Zinsstructuur	De tekst is overwegend opgebouwd uit eenvoudig samengestelde zinnen.	Meervoudig samengestelde zinnen komen voor.	Complex samengestelde zinnen komen voor.

Woordenschat en taalvariëteit			
- Taalvariëteit en register	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal	Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal
- Woordenschat	De schrijver beschikt over voldoende woorden om zich adequaat uit te drukken over zaken uit het dagelijkse leven en het vakgebied. Variatie in het woordgebruik is eerder beperkt. Voornamelijk concrete en af en toe ook abstracte woorden komen voor.	De schrijver beschikt over een ruime woordenschat om zich adequaat uit te drukken over algemene onderwerpen en het vakgebied. Er is variatie in het woordgebruik. Concrete en in toenemende mate ook abstracte woorden komen voor.	De schrijver beschikt over een ruime woordschat om zich adequaat uit te drukken over het vakgebied en andere onderwerpen. Er is variatie in het woordgebruik. Concreet en abstract taalgebruik komt voor. Er is in toenemende mate wetenschappelijk taalgebruik.
Uiterlijke tekstkenmerken	De vormgeving is aangepast aan de conventies van het teksttype.		

TAALTAAK (Drager: digitaal en niet-digitaal)	
TEKSTTYPES	In teksten met bovenstaande tekstkenmerken:
Notities	BC LM 154 - maakt notities in de vorm van een lijst met de belangrijke punten die voldoende precies zijn geformuleerd voor gebruik op een later tijdstip
	BC LM 155 - maakt notities die de inhoud en hun onderling verband nauwkeurig en waarheidsgetrouw weergeven
Een schema	BC LM 156 - geeft informatie schematisch weer aan de hand van een sjabloon of een vastgestelde standaard
	BC LM 157 - geeft informatie weer in een zelf opgebouwd schema
Een samenvatting	BC LM 158 - vat informatie uit één bron samen
	BC LM 159 - vat informatie uit meerdere bronnen samen
Een verslag van een activiteit	BC LM 160 - beschrijft een uitgevoerde activiteit in een verslag getrouw

	BC LM 161 - geeft een uitgevoerde activiteit in een gestructureerd verslag weer
	BC LM 162 - houdt een lopende activiteit getrouw bij in een logboek
Een reflectieverslag over een activiteit	BC LM 163 - beschrijft een activiteit in een verslag getrouw en spreekt er aan de hand van opgegeven criteria een onderbouwd oordeel over uit
	BC LM 164 - geeft een activiteit in een gestructureerd verslag weer en spreekt er een onderbouwd oordeel over uit
	BC LM 165 - houdt een reflectielogboek van een lopende activiteit
	BC LM 166 - schrijft over een stage-activiteit een reflectieverslag
Een reflectieverslag over een informatie-verwerkingsopdracht	BC LM 167 - verwerkt informatie uit één bron aan de hand van opgegeven criteria in een verslag en spreekt er een onderbouwd oordeel over uit
	BC LM 168 - verwerkt informatie uit meerdere bronnen aan de hand van opgegeven criteria in een gestructureerd verslag en spreekt er een onderbouwd oordeel over uit
	BC LM 169- verwerkt informatie uit meerdere bronnen op basis van eigen criteria in een gestructureerd verslag-en spreekt er een onderbouwd oordeel over uit
Een uiteenzetting	BC LM 170 - zet een idee uiteen en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 171 - zet een plan uiteen en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 172 - schrijft een uiteenzetting -en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
Een betoog	BC LM 173 - werkt een argument uit en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 174 - werkt een standpunt en/of stellingname uit-en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 175 - schrijft een betoog en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
Een voorstelling	BC LM 176 - maakt bij een mondelinge presentatie een voorstelling die de aandacht gaande houdt
	BC LM 177 - maakt een voorstelling die een mondelinge presentatie in al zijn aspecten ondersteunt
	BC LM 178 - schrijft een mondelinge presentatie uit
Een instructie	BC LM 179 - schrijft een instructie

Correspondentie	BC LM 180 - voert een zakelijke correspondentie
	BC LM 181 - stelt een sollicitatiebrief op
	BC LM 182 - communiceert de afspraken en procedures van een gezamenlijk uit te voeren opdracht
Een evaluatiedocument	BC LM 183 - schrijft een zelfbeoordeling
	BC LM 184 - houdt een zelfbeoordelend logboek bij
	BC LM 185 - schrijft een beoordeling van een medeleerder
Een examenantwoord	BC LM 186 - geeft een antwoord op een reproductieve of productieve geslotenboekvraag
	BC LM 187 - geeft een antwoord op een openboekvraag
	BC LM 188 - geeft een antwoord op een casusvraag
Een formulier	BC LM 189 - vult een formulier in
	BC LM 190 - vult een sollicitatieformulier in
	BC LM 191 - vult een vragenlijst of een enquête in
Een curriculum vitae (cv)	BC LM 192 - stelt een cv op
	BC LM 193 - stelt een cv op binnen een gegeven kader
	BC LM 194 - stelt een cv op in functie van een specifieke vacature
Een werkstuk	BC LM 195 - integreert de verschillende teksttypes die van een werkstuk deel uitmaken in een gestructureerd en overzichtelijk geheel
	BC LM 196 - zorgt in een al dan niet gemeenschappelijke schrijftaak voor talige afstemming

STRATEGIEEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 197

- oriënteert zich op aspecten van de schrijftaak: doel, teksttype, eigen kennis en lezer
- stemt zijn manier van schrijven af op het schrijfdoel en de lezer en/of de luisteraar
- blijft zich concentreren ondanks het feit dat hij niet alles kan uitdrukken
- stelt een schrijfplan op
- maakt gebruik van een model
- raadpleegt digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden en houdt rekening met de consequenties ervan
- gebruikt een passende lay-out
- kijkt de eigen tekst na
- maakt talige afspraken bij een gemeenschappelijke schrijftaak, benut elkaars inbreng in de tekst, evalueert, corrigeert en redigeert
- houdt rekening met de conventies van geschreven taal
- monitort het voorlopige resultaat en stelt het bij indien nodig
- beoordeelt het resultaat in het licht van het schrijfdoel

TAALTECHNISCHE VAARDIGHEDEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 198

- houdt rekening met het medium en de aard van het contact zoals papier en beeldscherm
- onderscheidt tekstsoorten zoals informatief, persuasief, prescriptief en teksttypes
- onderscheidt doelen zoals informeren, overtuigend, activerend schrijven en houdt er rekening mee
- gebruikt registers passend en consistent
- houdt rekening met conventies van teksttypes
- past conventionele ordeningspatronen van teksttypes toe
- drukt verbanden uit tussen tekstdelen zoals paragraaf-alinea, inleiding-midden-slot
- maakt gebruik van structuuraanduiders zoals verbindingswoorden, signaalwoorden, verwijswaarden

- drukt de betekenisrelaties middel-doel, oorzaak-gevolg, voor- en nadelen, opsomming, algemene uitspraak- concreet geval, tegenstelling, voorwaarde adequaat uit
- drukt feit en mening adequaat uit
- drukt stelling, standpunt, argument, tegenargument en conclusie adequaat uit
- onderscheidt drogredenen en deugdelijke argumenten, overtuigingskracht en manipulatie en houdt er rekening mee
- drukt aspecten van modaliteit zoals wensen, gevoelens, veronderstelling, zekerheid, twijfel adequaat uit
- gebruikt zinsstructuren passend
- gebruikt elementen van lay-out zoals titel, hoofdstukken, paragrafen, witregels, marges, kopjes, illustraties passend
- past spellingsregels toe en gebruikt interpunctie passend
- maakt gebruik van relevante academische taal (woorden, formuleringwijzen) en vaktaal
- gebruikt figuurlijk taalgebruik en idiomatische uitdrukkingen adequaat
- stelt een bibliografie op

1.6. Spreken

TEKSTKENMERKEN	NIVEAU A	NIVEAU B	NIVEAU C
Onderwerp			
- Mate van vertrouwdheid	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De leerder is voldoende bekend met het onderwerp.	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De leerder is in zekere mate vertrouwd met het onderwerp en voegt nieuwe informatie toe.	Onderwerpen hebben betrekking op de kennisdomeinen eigen aan de opleiding, de vacature, het toelatingsexamen. De onderwerpen kunnen vrij nieuw zijn.
- Perspectiefneming	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden en worden meestal gesitueerd.	De onderwerpen zijn werkelijkheidsgebonden, maar abstrahering komt voor. Theorie wordt gebruikt als onderbouwing van de praktijk.	Er wordt een beschouwend perspectief ingenomen met bredere theoretische kadering.

- Aard van de kennisdomeinen	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes. De theoretische koppeling is relatief beperkt. Toepassen van motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes die aan abstracte begrippen en begrippenkaders kunnen gekoppeld worden. Toepassen van geïntegreerde motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.	De kennisdomeinen hebben betrekking op handelingsgebonden feiten, procedures, begrippen en principes en op abstracte begrippen en begrippenkaders (taxonomieën). Toepassen van meer complexe en specialistische motorische en cognitieve vaardigheden komt aan bod.
Taalgebruikssituatie			
- Mate van ruis	Ruis is mogelijk.		
- Aard van de brontekst	De bronteksten of opdrachtsomschrijvingen zijn authentiek – ook voor wat betreft uiterlijke tekstkenmerken. Non-verbaal gedrag, beeldmateriaal en een tekst in kernwoorden kunnen daar deel van uitmaken.		
- Ondersteuning	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met beperkt initiatief van de leerder.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd. De leerder neemt hierbij tot op zekere hoogte zelf initiatief.	De taaltaken worden binnen de geboden context zelfstandig uitgevoerd, met een grote mate van initiatief van de leerder.
Structuur, samenhang, lengte en informatiedichtheid			
- Lengte en informatiedichtheid	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. Er worden niet te veel gegevens in één keer aangeboden. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. De informatiedichtheid is gemiddeld tot soms hoog. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.	De teksten hebben de lengte die het doel ervan vereist. De informatiedichtheid kan hoog zijn. Redundantie wordt functioneel ingezet: om nieuwe informatie in te brengen worden omschrijvingen en parafraseringen gebruikt.

<p>- Structuur en samenhang</p>	<p>De teksten vertonen een zekere samenhang met aandacht voor hoofden en bijzaken.</p> <p>De tekststructuur komt overeen met de conventies van het teksttype.</p> <p>De tekststructuur wordt aangegeven met frequente signaal- en verbindingswoorden.</p> <p>De verbanden en denkstappen in de tekst zijn relatief eenvoudig en worden meestal duidelijk aangegeven.</p>	<p>De teksten vertonen een heldere samenhang met aandacht voor hoofden en bijzaken.</p> <p>De teksten hebben een heldere structuur in overeenstemming met de conventies van het teksttype.</p> <p>De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden.</p> <p>De verbanden en denkstappen in de tekst zijn soms vrij complex, maar worden dan duidelijk aangegeven.</p>	<p>De teksten vertonen een heldere samenhang.</p> <p>De teksten hebben een heldere structuur in overeenstemming met de conventies van het teksttype .</p> <p>De tekststructuur wordt aangegeven met ook minder frequente signaal- en verbindingswoorden.</p> <p>Verbanden en denkstappen kunnen complex zijn, maar worden dan duidelijk aangegeven.</p> <p>Evidente verbanden en denkstappen kunnen impliciet zijn.</p>
<p>- Zinsstructuur</p>	<p>De tekst is overwegend opgebouwd uit eenvoudig samengestelde zinnen.</p> <p>Aarzelingen en fouten in de zinsbouw komen voor.</p>	<p>Ook meervoudig samengestelde zinnen komen voor.</p> <p>Niet-stelselmatige fouten in de zinsstructuur kunnen voorkomen.</p>	<p>Meervoudig samengestelde en complexe zinnen komen voor.</p> <p>Niet-stelselmatige fouten in de zinsstructuur kunnen voorkomen, maar worden verbeterd.</p>
<p>Woordenschat en taalvariëteit</p>			
<p>- Taalvariëteit en register</p>	<p>Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal</p>	<p>Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal</p>	<p>Standaardnederlands Academisch taalgebruik Vakgebonden taal</p>
<p>- Woordenschat</p>	<p>De spreker beschikt over voldoende woorden om zich adequaat uit te drukken over zaken uit het dagelijkse leven en het vakgebied. Variatie in het woordgebruik is eerder beperkt.</p>	<p>De spreker beschikt over een ruime woordenschat om zich adequaat uit te drukken over algemene onderwerpen en het vakgebied. Er is variatie in het woordgebruik.</p>	<p>De spreker beschikt over een ruime woordschat om zich adequaat uit te drukken over het vakgebied en andere onderwerpen. Er is variatie in het woordgebruik.</p>

	Concrete en af en toe ook abstracte woorden komen voor.	Concrete en in toenemende mate ook abstracte woorden komen voor.	Concreet en abstract taalgebruik komt voor. Er is in toenemende mate wetenschappelijk taalgebruik.
Verstaanbaarheid			
- Tempo en vlotheid	Er wordt in een normaal tempo gesproken, maar spreekpauzes komen voor. Er wordt rustig gesproken.	Er wordt overwegend in een normaal tempo gesproken, maar een hoger tempo komt voor. Er wordt overwegend vlot en vloeiend gesproken.	Het spreektempo ligt regelmatig hoog. Er wordt vlot en vloeiend gesproken.
- Uitspraak en accent	De uitspraak is voldoende duidelijk. Uitspraak en accent staan de verstaanbaarheid niet in de weg.		
- Articulatie en intonatie	Duidelijke articulatie en intonatie		

TAALTAAK (Drager: digitaal en niet-digitaal)	
TEKSTTYPES (Drager: digitaal en niet-digitaal)	In teksten met bovenstaande tekstkenmerken:
Een presentatie	BC LM 199 - stelt een activiteit getrouw voor
	BC LM 200 - stelt een activiteit gestructureerd voor
	BC LM 201 - stelt een activiteit met een onderbouwde beoordeling ervan voor
	BC LM 202 - stelt informatie uit één bron getrouw voor
	BC LM 203 - stelt informatie uit meerdere bronnen gestructureerd voor
	BC LM 204 - stelt informatie uit meerdere bronnen met een beoordeling voor

	BC LM 205 - houdt over een eigen werkstuk een presentatie
	BC LM 206 - houdt een presentatie over een stage-activiteit
	BC LM 207 - wijkt, indien nodig, tijdens een presentatie van de voorbereide inhoud af en keert er naar terug
	BC LM 208 - geeft uitleg bij een demonstratie
	BC LM 209 - zet een idee uiteen en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 210 - zet een plan uiteen en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 211 - houdt een uiteenzetting en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 212 - zet een argument uiteen en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 213 - zet een standpunt en/of stellingname uiteen en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 214 - houdt een betoog en laat daarbij alle relevante aspecten aan bod komen
	BC LM 215 - beantwoordt naar aanleiding van een presentatie vragen
Een instructie	BC LM 216 - geeft een instructie
	BC LM 217 - beantwoordt vragen naar aanleiding van een instructie

STRATEGIEËN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 218

- oriënteert zich op aspecten van de spreektaal: doel, teksttype, eigen kennis en luisteraar
- stemt zijn manier van spreken af op het spreekdoel en de luisteraar
- blijft zich concentreren ondanks het feit dat hij niet alles even goed kan uitdrukken
- stelt een spreekplan op
- maakt gebruik van non-verbaal gedrag
- maakt gebruik van ondersteunend visueel en auditief materiaal

- brengt ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap over
- maakt bij een gemeenschappelijke spreektaal afspraken, benut elkaars inbreng in de tekst, evalueert, corrigeert en redigeert
- beoordeelt het resultaat in het licht van het spreekdoel
- stelt het resultaat bij

TAALTECHNISCHE VAARDIGHEDEN

Om bovenstaande taaltaken uit te voeren:

BC LM 219

- houdt rekening met het medium en de aard van het contact zoals face to face, telefonisch en beeldscherm
- onderscheidt tekstsoorten zoals informatief, persuasief, prescriptief en teksttypes
- onderscheidt doelen zoals informeren, overtuigen, activerend spreken en houdt er rekening mee
- gebruikt registers passend en consistent
- houdt rekening met conventies van teksttypes
- past conventionele ordeningspatronen van teksttypes toe
- drukt verbanden tussen tekstdelen zoals inleiding-midden-slot uit
- maakt gebruik van structuuraanduiders zoals verbindingswoorden, signaalwoorden, verwijswaarden
- drukt de betekenisrelaties: middel-doel, oorzaak-gevolg, voor- en nadelen, opsomming, algemene uitspraak- concreet geval, tegenstelling, voorwaarde expliciet uit
- drukt feit en mening adequaat uit
- drukt stelling, standpunt, argument, tegenargument en conclusie adequaat uit
- onderscheidt drogredenen en deugdelijke argumenten, overtuigingskracht en manipulatie en houdt er rekening mee
- drukt aspecten van modaliteit zoals wensen, gevoelens, veronderstelling, zekerheid, twijfel adequaat uit
- gebruikt zinsstructuren passend
- gebruikt intonatie, klemtoon, spreekpauzes en spreektempo passend
- maakt passend gebruik van non-verbaal gedrag
- maakt gebruik van relevante academische taal (woorden, formuleringswijzen) en vaktaal
- gebruikt figuurlijk taalgebruik en idiomatische uitdrukkingen adequaat

2. Leren leren

2.1. Leeswijzer

- De basiscompetenties 'leren leren' zijn niet gekoppeld aan concrete vakinhouden. Ze worden binnen de inhoud van een vak aangewend en aangeleerd.
- De matrix wordt van links naar rechts gelezen.
- In de matrix worden de basiscompetenties geordend op basis van domeinen, dimensies en beheersingsniveaus.
- De domeinen en dimensies staan in de verticale as van de matrix en zorgen voor een inhoudelijke afbakening en structurering van de basiscompetenties.
- Leren leren wordt thematisch afgebakend in **vijf domeinen**: keuzebekwaamheid, omgaan met informatie, probleemoplossen, samenwerken en reguleren van het leerproces. Het laatstgenoemde domein bekleedt een aparte plaats binnen de matrix omdat het steeds in relatie staat tot de andere domeinen. Daarom wordt het als laatste opgenomen.
- Elk domein telt **vier dimensies**: affectief, cognitief, psychomotorisch en metacognitief. De eerste drie dimensies worden in elk domein uitgewerkt met basiscompetenties. De dimensie 'metacognitief' is echter sterk verbonden met het domein 'reguleren van het leerproces'. Daarom wordt enkel binnen dit domein de dimensie 'metacognitief' uitgewerkt met basiscompetenties. In de andere domeinen wordt bij deze dimensie verwezen naar het domein 'reguleren van het leerproces'.
- Daarnaast worden per domein **één of twee doelenclusters** opgenomen. Dat zijn geen basiscompetenties, maar inhoudelijke kapstukken waaraan de basiscompetenties worden opgehangen.
- De **beheersingsniveaus** staan in de horizontale as van de matrix. Deze beheersingsniveaus geven aan wat de mate van kennis, vaardigheden, context, autonomie of verantwoordelijkheid is waarover een leerder beschikt. De moeilijkheidsgraad van de basiscompetenties die per rij geordend zijn, stijgt van links naar rechts. Niet alle basiscompetenties komen in verschillende beheersingsniveaus voor.
- De basiscompetenties zijn in de matrix in een logische volgorde opgenomen. Aangezien het een matrix betreft, worden deze basiscompetenties niet in die volgorde aangeboden. Ze worden geselecteerd naargelang van de noden van de cursist. Wanneer basiscompetenties een oplopend beheersingsniveau hebben, moet de volgorde wel gerespecteerd worden. De basiscompetentie van het voorafgaande niveau moet bereikt zijn alvorens de basiscompetentie met een hoger beheersingsniveau aan te bieden.
- De basiscompetenties 'leren leren' moeten bereikt worden, tenzij ze voorafgegaan worden door een asterisk (*): die worden nagestreefd.

Meer uitleg over de visie en opbouw van de matrix kan teruggevonden worden in de **uitgangspunten**.

2.2. Domein 1 – Keuzebekwaamheid

Thema's	Dimensies	Basiscompetenties			
T 01 – Het keuzeproces op systematische wijze doorlopen	Affectief	BC LM 220 - erkent dat een keuze maken nodig is		BC LM 221 - is bereid een keuze te maken	
		BC LM 222 - durft een keuze maken			
		BC LM 223 - houdt tijdens het keuzeproces rekening met de eigen persoonlijkheid			
		BC LM 224 - is bereid tijdens het keuzeproces rekening te houden met omgevingsfactoren			
		BC LM 225 - erkent dat het maken van een keuze consequenties heeft	BC LM 226 - aanvaardt de consequenties van een gemaakte keuze	BC LM 227 - neemt tegenover een gemaakte keuze een positieve houding aan	
	Cognitief	BC LM 228 - verheldert de keuzebehoefte			
		BC LM 229 - herkent de verschillende stappen in een keuzeproces		BC LM 230 - analyseert elke stap in een keuzeproces	
		BC LM 231 - herkent de verschillende keuzemogelijkheden		BC LM 232 - expliciteert keuzemogelijkheden	
		BC LM 233 - heeft inzicht in keuzestrategieën			
		BC LM 234 - weegt keuzes af		BC LM 235 - maakt een keuze	
		BC LM 236 - ziet de consequenties van een gemaakte keuze in	BC LM 237 - weegt de consequenties van een gemaakte keuze af		BC LM 238 - bevestigt een gemaakte keuze of stelt ze bij

	Psychomotorisch	BC LM 239 - visualiseert keuzemogelijkheden	BC LM 240 - visualiseert het keuzeprocess	
		BC LM 241 - zet bij het doorlopen van het keuzeprocess gepaste keuzestrategieën in	BC LM 242 - volgt tijdens het doorlopen ervan het keuzeprocess op	BC LM 243 - stelt tijdens het doorlopen ervan het keuzeprocess bij
		BC LM 244 - verantwoordt een gemaakte keuze		
	Metacognitief	Deze basiscompetenties worden omwille van het overkoepelende karakter ervan enkel opgenomen in het domein 'Reguleren van het leren'. Ze moeten daar geselecteerd worden.		

2.3. Domein 2 – Omgaan met informatie

Thema's	Dimensies	Basiscompetenties		
T 02 – Informatie verwerven	Affectief	BC LM 245 - erkent de nood aan informatie		
		BC LM 246 - staat open voor diverse informatiebronnen		
		BC LM 247 - houdt tijdens het verwerven van informatie rekening met de eigen sterktes en zwaktes		
		BC LM 248 - is bereid tijdens het verwerven van informatie rekening te houden met omgevingsfactoren		
	Cognitief	BC LM 249 - analyseert welke informatie nodig is		
		BC LM 250 - herkent zoekmethodes i.f.v. het vergaren van informatie	BC LM 251 - kiest een zoekmethode i.f.v. het vergaren van informatie	
		BC LM 252 - raadpleegt diverse bronnen bij het inwinnen van informatie	BC LM 253 - beoordeelt informatiebronnen op bruikbaarheid en betrouwbaarheid	BC LM 254 - maakt een keuze uit informatiebronnen

	Psychomotorisch	BC LM 255 - stelt gerichte vragen bij het inwinnen van informatie		BC LM 256 - vraagt door bij het inwinnen van informatie		
		BC LM 257 - gebruikt een zoekmethode adequaat i.f.v. het inwinnen van informatie				
		BC LM 258 - hanteert bronnen adequaat i.f.v. het inwinnen van informatie				
	Metacognitief	Deze basiscompetenties worden omwille van het overkoepelende karakter ervan enkel opgenomen in het domein 'Reguleren van het leren'. Ze moeten daar geselecteerd worden.				
T 03 – Informatie verwerken	Affectief	BC LM 259 - durft informatie selecteren				
		BC LM 260 - schat informatie naar waarde				
		BC LM 261 - gaat discreet om met informatie				
		BC LM 262 - wil met informatie correct omgaan				
		BC LM 263 - houdt tijdens het verwerken van informatie rekening met de eigen sterktes en zwaktes				
		BC LM 264 - is bereid tijdens het verwerken van informatie rekening te houden met omgevingsfactoren				
	Cognitief	BC LM 265 - oriënteert zich in informatie	BC LM 266 - begrijpt informatie	BC LM 267 - ziet verbanden binnen informatie	BC LM 268 - geeft informatie met eigen woorden weer	
		BC LM 269 - onderscheidt hoofd- en bijzaken		BC LM 270 - beoordeelt hoofd- en bijzaken op de bruikbaarheid ervan		
		BC LM 271 - onderscheidt feiten en meningen	BC LM 272 - begrijpt de onderliggende betekenis van een standpunt	BC LM 273 - toetst informatie aan het eigen referentiekader	BC LM 274 - exploreert de relatie tussen eigen opvattingen en opvattingen van anderen	

		BC LM 275 - beoordeelt informatie op bruikbaarheid en betrouwbaarheid		BC LM 276 - maakt uit informatie een keuze		
		BC LM 277 - roept in een nieuwe situatie verworven informatie op		BC LM 278 - legt verbanden tussen oude en nieuwe informatie		
		BC LM 279 - gaat correct om met verworven informatie				
	Psychomotorisch	BC LM 280 - registreert informatie		BC LM 281 - structureert informatie		BC LM 282 - visualiseert informatie overzichtelijk of geeft ze overzichtelijk weer
		BC LM 283 - neemt een standpunt in over de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie		BC LM 284 - verduidelijkt de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie		
		BC LM 285 - gebruikt verworven informatie i.f.v. het realiseren van het gestelde doel				
	Metacognitief	Deze basiscompetenties worden omwille van het overkoepelende karakter ervan enkel opgenomen in het domein 'reguleren van het leren'. Ze moeten daar geselecteerd worden.				

2.4. Domein 3 – Probleemoplossen

Thema's	Dimensies	Basiscompetenties			
T 04 – Een probleem op planmatige wijze oplossen	Affectief	BC LM 286 - erkent een probleem		BC LM 287 - aanvaardt een persoonlijke betrokkenheid bij een probleem	
		BC LM 288 - aanvaardt dat een probleem aangepakt kan worden		BC LM 289 - is bereid een oplossing voor een probleem te zoeken	
		BC LM 290 - durft bij het oplossen van een probleem hulp inroepen			
		BC LM 291 - wil fouten in de aanpak van een probleem herstellen		BC LM 292 - beschouwt fouten in de aanpak van een probleem als een leerkans	

	Cognitief	BC LM 293 - herkent een probleem	BC LM 294 - herkent beïnvloedende factoren van een probleem	BC LM 295 - ordent beïnvloedende factoren van een probleem	BC LM 296 - analyseert een probleem	
		BC LM 297 - inventariseert gegeven oplossingsmogelijkheden		BC LM 298 - bedenkt oplossingsmogelijkheden		BC LM 299 - ontwerpt een oplossingsplan
		BC LM 300 - benadert oplossingsmogelijkheden vanuit verschillende invalshoeken			BC LM 301 - maakt uit verschillende oplossingsmogelijkheden een keuze	
		BC LM 302 - beoordeelt de aanpak en het resultaat van de probleemoplossing				
	Psychomotorisch	BC LM 303 - visualiseert een probleem en de aanpak ervan				
		BC LM 304 - voert een oplossingsplan uit		BC LM 305 - volgt een oplossingsplan op		BC LM 306 - stelt een oplossingsplan bij
		BC LM 307 - past een oplossingsmethode toe		BC LM 308 - volgt een oplossingsmethode op		BC LM 309 - stelt een oplossingsmethode bij
	Metacognitief	Deze basiscompetenties worden omwille van het overkoepelende karakter ervan enkel opgenomen in het domein 'Reguleren van het leren'. Ze moeten daar geselecteerd worden.				

2.5. Domein 4 – Samenwerken

Thema's	Dimensies	Basiscompetenties
T 05 – Een actieve bijdrage leveren in het samenwerken als leider en als groepslid	Affectief	BC LM 310 - erkent de nood aan en de meerwaarde van samenwerken
		BC LM 311 - is bereid met iedereen samen te werken
		BC LM 312 - motiveert zichzelf tot samenwerken
		BC LM 313 - motiveert anderen tot samenwerken

		BC LM 314 - behoudt zijn eigenheid bij het werken in groep			
		BC LM 315 - is bereid de groepsregels te respecteren			
		BC LM 316 - aanvaardt groepsbeslissingen met betrekking tot de samenwerking			
		BC LM 317 - is bereid het eigen kunnen en kennen in te brengen			
		BC LM 318 - is bereid de eigen behoeften en verwachtingen in te brengen			
		BC LM 319 - is bereid om de eigen situatie in te brengen			
		BC LM 320 - staat open voor het kunnen en kennen van de andere		BC LM 321 - is bereid met het eigen kunnen en kennen en dat van de andere rekening te houden	
		BC LM 322 - staat open voor de behoeften en verwachtingen van de andere		BC LM 323 - is bereid met de eigen behoeften en verwachtingen en die van de andere rekening te houden	
		BC LM 324 - staat open voor de mening van de andere		BC LM 325 - is bereid met de eigen mening en die van de andere rekening te houden	
		BC LM 326 - staat open voor de situatie van de andere in de samenwerking		BC LM 327 - is bereid met de eigen situatie en die van de andere rekening te houden	
		BC LM 328 - wil iets aan anderen overlaten	BC LM 329 - apprecieert ieders inbreng	BC LM 330 - aanvaardt wel of niet dat een bijdrage van een groepslid niet aan de verwachtingen voldoet	
		BC LM 331 - erkent de eigen invloed op de andere			
		BC LM 332 - erkent de invloed van de andere op zichzelf en op de andere groepsleden			
		Cognitief	BC LM 333 - gaat na welke regels in de groep gelden		BC LM 334 - gaat na welke regels gesteld moeten worden
			BC LM 335 - schat het kunnen en kennen van de andere in		BC LM 336 - zet het kunnen en kennen van de andere in de samenwerking in

		BC LM 337 - ziet in wat nodig is voor het welslagen van de samenwerking		BC LM 338 - stemt de eigen inbreng af op die van de groepsleden			
		BC LM 339 - herkent de verschillende meningen in de groep	BC LM 340 - gaat de congruentie na in de verschillende meningen, inclusief de eigen mening		BC LM 341 - beoordeelt de verschillende meningen in de groep		
	Psychomotorisch	BC LM 342 - stelt in afspraak met de andere regels voor de samenwerking					
		BC LM 343 - laat de doelen van het samenwerken bepalen door een andere			BC LM 344 - werkt constructief mee aan de doelbepaling van de groep		
		BC LM 345 - respecteert de opgelegde afspraken voor de samenwerking	BC LM 346 - onderhandelt actief mee over het samenwerkingsproces om tot afspraken te komen		BC LM 347 - bewaakt mee het samenwerkingsproces en stuurt het mee bij		
		BC LM 348 - past eigen kennis en vaardigheden toe bij het samenwerken					
		BC LM 349 - verduidelijkt een standpunt voor de andere	BC LM 350 - onderbouwt een standpunt aan de hand van bestaande gegevens voor de andere		BC LM 351 - levert een eigen bijdrage om een standpunt voor de andere te onderbouwen		
		BC LM 352 - levert een herkenbare bijdrage aan het groepsresultaat					
		BC LM 353 - zet de eigen communicatie adequaat in, zowel non-verbaal als verbaal					
		BC LM 354 - brengt de eigen meningen, behoeften, frustraties en verwachtingen over					
		BC LM 355 - observeert het non-verbale gedrag van de andere	BC LM 356 - interpreteert het non-verbale gedrag van de andere		BC LM 357 - reageert op het non-verbale gedrag van de andere		
		BC LM 358 - brengt verslag uit over het samenwerkingsproces					

		BC LM 359 - presenteert het resultaat van de samenwerking
	Metacognitief	Deze basiscompetenties worden omwille van het overkoepelende karakter ervan enkel opgenomen in het domein 'Reguleren van het leren'. Ze moeten daar geselecteerd worden.

2.6. Domein 5– Reguleren van het leren

	Dimensies	Basiscompetenties			
T 06 – Het eigen leerproces reguleren	Affectief	BC LM 360 - motiveert zichzelf bij het eigen leerproces			
		BC LM 361 - gaat met druk om in het eigen leerproces			
		BC LM 362 - is bereid over het eigen leerproces te reflecteren			
		BC LM 363 - is bereid het eigen aandeel in welslagen of falen in het eigen leerproces te erkennen			
		BC LM 364 - is bereid hulp te vragen bij het eigen leerproces			
		BC LM 365 - staat open voor feedback	BC LM 366 - aanvaardt feedback	BC LM 367 - wil met feedback omgaan	BC LM 368 - beschouwt feedback als een leerkans
	Cognitief	BC LM 369 - heeft inzicht in de omgeving en de impact ervan op het eigen leerproces			
		BC LM 370 - heeft inzicht in verschillende soorten leerdoelen			
		BC LM 371 - heeft inzicht in verschillende soorten leertaken en –activiteiten			
		BC LM 372 - heeft inzicht in verschillende soorten leerstrategieën			
		BC LM 373 - heeft inzicht in verschillende soorten leerhulpmiddelen			
		BC LM 374 - heeft inzicht in verschillende evaluatievormen en de gevolgen ervan voor het eigen leerproces			

		BC LM 375 - heeft inzicht in de regels van feedback geven en feedback ontvangen
		BC LM 376 - bereidt de uitvoering van de leertaak voor
		BC LM 377 - volgt de uitvoering van de leertaak op
		BC LM 378 - evalueert de uitvoering van de leertaak
		BC LM 379 - evalueert het bereikte leerresultaat
		BC LM 380 - herkent niet-intentioneel en informeel leren of roept het op bij het eigen leerproces
		BC LM 381 - evalueert het doorgemaakte leerproces
		BC LM 382 - ziet in dat leerstrategieën transfereerbaar zijn
	Psychomotorisch	BC LM 383 - visualiseert denkproces en proces van aanpak tijdens het eigen leerproces
		BC LM 384 - zet eerder verworven leerstrategieën in een nieuwe context in
		BC LM 385 - vraagt hulp bij het eigen leerproces
		BC LM 386 - zet hulp in voor het bijstellen van het eigen leerproces
		BC LM 387 - bekrachtigt de uitvoering van de leertaak of stelt ze bij
		BC LM 388 - gaat met feedback om
	Metacognitief	BC LM 389 - reflecteert op de eigen leermotieven bij het eigen leerproces
		BC LM 390 - reflecteert op de eigen leerstijl tijdens het leerproces
		BC LM 391 - reflecteert op de eigen zwaktes en sterktes bij het eigen leerproces
		BC LM 392 - reflecteert op welke leerstrategieën passend zijn bij het eigen leerproces
		BC LM 393 - reflecteert op het bereikte leerresultaat
		BC LM 394 - reflecteert op het doorgemaakte leerproces

		BC LM 395 - reflecteert op de gehanteerde regulerende competenties
		BC LM 396 - reflecteert op de impact van de eigen persoonlijkheid op het leerproces
T 07 -Het eigen leervermogen ontwikkelen	Metacognitief	* BC LM 397 - ontwikkelt inzicht in de eigen leermotieven
		* BC LM 398 - ontwikkelt inzicht in de eigen leerstijl
		* BC LM 399 - ontwikkelt inzicht in affectieve componenten van het eigen leervermogen
		* BC LM 400 - ontwikkelt inzicht in cognitieve componenten van het eigen leervermogen
		* BC LM 401 - ontwikkelt inzicht in psychomotorische componenten van het eigen leervermogen
		* BC LM 402 - ontwikkelt inzicht in metacognitieve componenten van het eigen leervermogen
		* BC LM 403 - ontwikkelt inzicht in de sterktes en zwaktes van het eigen leervermogen
		* BC LM 404 - ontwikkelt inzicht in de impact van de eigen persoonlijkheid op het eigen leervermogen
		* BC LM 405 - ontwikkelt inzicht in de wijze waarop het eigen leervermogen optimaal kan worden ingezet
		* BC LM 406 - ontwikkelt inzicht in de wijze waarop de beperkingen van het eigen leervermogen kunnen worden gecompenseerd
		* BC LM 407 - ontwikkelt inzicht in de wijze waarop het eigen leervermogen nog kan worden ontwikkeld
		* BC LM 408 - ontwikkelt inzicht in welke leerstrategieën hij nog kan ontwikkelen
* BC LM 409 - ontwikkelt inzicht in het transversale karakter van leerstrategieën		